

Kasım Yağcıoğlu'nun İctimâi Hayattaki Tasavvufî Rolü*

Büşra Urfalıoğlu

Lisansüstü Öğrenci, Kayseri Üniversitesi
24403473018@kayseri.edu.tr
Orcid: 0009-0000-9284-5630

Emine Elif Çakmak İgalcı

Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi
elifigalci@kayseri.edu.tr
Orcid: 0000-0003-4988-0857

Öz

Tasavvuf, sadece İslam medeniyetinde bireysel arınma ve ahlaklanmayı hedefleyen bir disiplin olarak görülse de tarihsel süreçte toplumsal düzenin ve ahlakın inşasında daima kurucu bir rol üstlenmiştir. Modern dönemde tasavvufî otoritelerin, manevi terbiye metotlarını sosyal hayata nasıl entegre ettiklerine dair somut bir örneklem sunan bu çalışma; Anadolu tasavvuf geleneğinin mümtaz isimlerinden Kasım Yağcıoğlu'nu (ö. 2025) merkeze almaktadır. "Kasım Baba" olarak maruf olan Yağcıoğlu; manevi kimliğini

* Bu çalışma Kayseri Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2026-1239 numaralı proje ile desteklenen 'Kasım Yağcıoğlu'nun Hayatı, Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri' başlıklı yüksek lisans tezinden üzerilmiştir.

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale intihal taramasından geçirildi/This paper was checked for plagiarism.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Urfalıoğlu, İgalcı).

Geliş/Received: 9 Mayıs/May 2026 | **Kabul/Accepted:** 21 Temmuz/July 2026

Atıf/Cite as: Büşra Urfalıoğlu, Emine Elif Çakmak İgalcı, Kasım Yağcıoğlu'nun İctimâi Hayattaki Tasavvufî Rolü, Danisname 12 (Ağustos 2026), 125-149 <https://doi.org/10.5281/zenodo.21478872>

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License

Urfalıoğlu, İgalçı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâi Hayattaki Tasavvufî Rolü

toplumsal faydaya tahvil etmiş, hizmet eksenli bir sûfî ve gönül insanı portresiyle öne çıkmaktadır. Bereketzade Camii'nde 1978-2000 yıllarında imam-hatiplik yapmış olan Yağcıoğlu, Halvetî-Şâbânî tarikatının meşâyihlerindandır. Gençleri doğru ve donamlı yetiştirmenin vatana en büyük hizmet olduğunu savunan Yağcıoğlu, eğitim faaliyetleri, sosyal çalışmalar ve burs hizmetiyle kırk bin öğrenciye ulaşmıştır. Burs vermeyi sadece salt maddi bir yardımdan ziyade, bir iletişim vesilesi olarak nitelendirmiş aynı zamanda toplum nizamı ve etkin bir iletişim için önemli bir tebliğ ve hizmet aracı görmüştür. Bu çalışmanın amacı, Yağcıoğlu'nun tasavvuf anlayışının ve manevi kimliğinin, yaşadığı çevrenin sosyal hayatına olan somut yansımalarını ve toplum inşasındaki başat rolünü incelemektir.

Çalışmada, Yağcıoğlu'nun irşad faaliyetleri, sohbetleri, hizmetleri; yazılı belgeler ve sözlü tanıklıklar ışığında analiz edilecek, elde edilen bulgular tasavvufî perspektiften ele alınacaktır. Onun sadece manevi bir otorite değil, aksine bir gönül insanı tasavvufî önder olarak halk içinde Hak ile beraber olma (halvet der-encümen) düsturunu benimseyen sûfî ve şahsî yönü araştırılacaktır.

Sonuç olarak bu bildiri, bir mutasavvıfın "gönül insanı" kimliğiyle hayırseverler ve ihtiyaç sahipleri arasında nasıl bir köprü kurduğunu ve bu modelin günümüz din eğitimi ve sosyal hizmetler açısından özgün değerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Kasım Yağcıoğlu, Halvetî-Şâbânî, İçtimâi Hayat.

The Sufi Role of Kasım Yağcıoğlu in Social Life

Abstract

While Sufism is often perceived merely as a discipline aimed at individual purification and moral refinement within Islamic civilization, it has historically also played a foundational role in the construction of social order and morality. By examining how modern Sufi authorities integrated methods of spiritual training into social life, this study focuses on Kasım Yağcıoğlu (d. 2025), a distinguished figure of the Anatolian Sufi tradition. Known as "Kasım Baba" Yağcıoğlu stands out as a service-oriented Sufi and a "man of the heart" who channeled his spiritual identity into social benefit. Having served as an imam and preacher at the Bereketzade Mosque between 1978 and 2000, Yağcıoğlu was a sheikh of the Khalwati/Shabaniyyah order. Believing that raising well-equipped and upright youth was the greatest service to the homeland, he reached forty thousand students through educational activities, social initiatives, and scholarship programs. He regarded scholarships not merely as financial aid, but as a medium of communication and a vital instrument for tabligh (conveying the message) and service, both of which he considered essential to the maintenance of social order. The aim of this study is to examine the tangible reflections of

Yağcıoğlu's understanding of Sufism on the social life of his community and his pivotal role in shaping society. In this study, Yağcıoğlu's spiritual guidance, discourses (sohbet), and services will be analyzed through written documents and oral testimonies from a Sufi perspective. Rather than just a spiritual authority, his persona as a leader embracing the principle of "solitude in the crowd" (halvet der encümen) will be explored. Ultimately, this paper aims to demonstrate how a Sufi built a bridge between philanthropists and those in need, highlighting the unique value of this model for contemporary religious education and social services.

Keywords: Sufism, Kasım Yağcıoğlu, Khalwati-Shabaniyyah, Social Life

Summary

Although Sufism is often viewed merely as an Islamic discipline focused on individual purification and moral development, it has historically played a constructive role in building social order and morality. Rather than withdrawing the individual from society, Sufi thought places the individual at the heart of communal life, regarding service to others not simply as a social responsibility but as an act of worship. To illustrate how Sufi authorities in the modern era integrate spiritual training methods into social life, this study focuses on Kasım Yağcıoğlu (d. 2025), an outstanding figure in the Anatolian Sufi tradition. Known affectionately as "Kasım Baba", Yağcıoğlu transformed his spiritual identity into tangible social benefits, exemplifying a service-oriented Sufi and a man of heart.

Serving as an imam and preacher at the historic Bereketzade Mosque from 1978 to 2000, Yağcıoğlu was an authorized shaykh of the Khalwati-Shabaniyyah order. Within the Shabani tradition, the practice of seclusion came to be understood as an inward, heart-centered state rather than one confined to a particular physical space. This transformation culminated in the principle of solitude in the crowd, which means being outwardly with the people while inwardly remaining with God. Active throughout the socially and culturally polarized decades of 1960–2025, Yağcıoğlu utilized this principle to offer psychological and social guidance, serving as a unifying and healing spiritual guide. Driven by the conviction that nurturing educated and ethically grounded youth constitutes a vital national service, his extensive educational programs, social initiatives and targeted scholarship schemes directly impacted thousands of young people. For Yağcıoğlu, scholarships represented far more than financial assistance; they functioned as a vital means of communication, an instrument of tabligh (conveying the religious message), and a means of contributing to the maintenance of social order.

In terms of methodology, this qualitative research evaluates empirical and textual data from a Sufi perspective. Yağcıoğlu's activities of spiritual guidance (irshad), oral discourses (sohbets), and extensive services are critically analyzed in the light of primary written documents and recent oral testimonies gathered from his students and contemporaries. Rather than

Urfalıoğlu, İgalcı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâi Hayattaki Tasavvufî Rolü

presenting him solely as an abstract spiritual authority, this research explores his personal and Sufi character as a dynamic leader who successfully operationalized traditional values within modern life.

On an individual level, Yağcıoğlu adopted a customized pedagogical approach tailored to the unique spiritual disposition of each student, famously stating, "Every dervish's stick (training method) is different". He provided practical solutions to modern psychological anxieties like overthinking and depression, encouraging active participation in family and social life. On a social level, his transformation of the ruined Bereketzade Mosque into a vibrant educational hub embodies the institutionalization of Sufi social services, tracing its roots to the prophetic model of Ashab al-Suffa. Inheriting this service banner from spiritual authorities like Gönenli Mehmet Efendi and Mehmet Zahid Kotku, Yağcıoğlu established a sustainable bridge between wealthy philanthropists and students in need. In conclusion, this paper demonstrates that Yağcıoğlu's legacy successfully implemented the classical framework within the complex social structure of the 21st century. His model thus offers a historically grounded and potentially transformative approach to contemporary religious education and social service in response to modern alienation and social disintegration.

Keywords: Sufism, Kasım Yağcıoğlu, Khalwati- Shabaniyyah, Social Life

Giriş

Din, bireyin bütün eylemlerini kuşatan bir yaşam biçimi olarak kabul edildiğinde, bu inanç sisteminin pratik hayattaki tezahürlerinden biri tasavvuf anlayışıdır. İslam düşüncesinde ahlaki olgunlaşmanın merkezi olan tasavvuf, insan-ı kâmil¹ yetiştirmeyi hedeflerken insanın hem ferdî hem içtimâi yönünü bir bütün olarak ele almaktadır.² Bireysel arınma ve ahlaklanma sürecini manevi eğitimin temel unsuru olarak gören tasavvuf ilmi, bu gelişim evresinde bireyi toplumdan soyutlamak yerine onu sosyal yaşamın tam merkezine konumlandırmaktadır.³ Bu anlayışa göre topluma yönelik sunulan hizmetler sadece birer sosyal sorumluluk değil, aynı zamanda birer ibadet olarak kabul edilmiştir.⁴ Her ne kadar tasavvuf, kalp tasfiyesi ve manevi müşahedeler üzerinden bireysel bir

¹ Mehmet S. Aydın, "İnsân-ı Kâmil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c.22 (İstanbul: TDV Yay., 2000), 330-331.

² Emine Elif Çakmak İgalcı, "Eğitim ve Sosyolojiye Tasavvufî Bakış (Niteliksel Bir Analiz)", *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi (TOBİDER)* 7, no. 3 (2023): 321.

³ Ali Seyyar, *Tasavvufî Sosyal Hizmet* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015), 37.

⁴ Seyyar, *Tasavvufî Sosyal Hizmet*, 35.

derinleşmeyi önceleyen bir muhtevaya sahip görünse de insanın sosyal bir varlık olduğu gerçeğinden hareketle, toplumun inşasına da doğrudan katkı sağlamaktadır.⁵

Batılı sosyologların tasavvufu bir terk-i dünya olarak görmelerinin aksine tasavvuf; bireyi kesretten vahdete doğru uzanan bir yolculuğun ardından, toplumun kalbine hizmet için yeniden göndermektedir.⁶ Bu bağlamda din ve toplum sürekli bir etkileşim halindedirler. Ancak bu noktadaki etkileşimde din, her zaman toplumu etkileyen tarafta olmak durumundadır. Çünkü din, değişmez ilahi hükümlerden oluşmaktadır.

Sûfiler, din ve toplum arasındaki etkileşimi kabul etmekle birlikte, dinin ilâhî hükümlerinin toplumsal kültür, âdet, gelenek ve alışkanlıklarıyla perdelenmesine karşı dururlar. Din, toplumun ihtiyaçlarına çözüm üretirken, toplumun örf ve âdetlerinden gelen yanlış uygulamaların etkisinde kalmamalıdır. Bu bağlamda tasavvuf ehli, toplumsal yapılara karşı renksiz kalarak yalnızca “sıbgatullah”⁷ yani Allah’ın boyası ile şahsiyet kazanmayı hedefler. Böylece, toplumun her kesimine hiçbir ayırım gözetmeksizin kuşatıcı olan, toplumsal yozlaşmaya karşı ilâhî hakikati temsil eden mutedil bir sosyal nizam inşa etme gayretinde olurlar.⁸

Tasavvuf ilmi, insanı toplumdan koparmadığı gibi bireyin

⁵ Sema Sağlık, “Tasavvufta İnsan ve Toplum İnşasına Sosyolojik Bir Bakış: Şeyh Şerafettin Dağıstanî Hazretleri”, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, no. 15 (2023): 88.

⁶ Ali Tenik, “Tasavvuf Sosyolojisine Giriş: Sûfî ve Sosyal Hayat”, *Prof. Dr. Ethem Cebecioğlu’na Armağan* içinde, ed. Mustafa Aşkar ve Mehmet Yıldız (Ankara: İlâhiyat Yayınları, 2023), 288.

⁷ Kur’an Yolu, el-Bakara, 2/138: “Allah’ın boyasıyla boyandık. Boyaca O’ndan daha güzel olan kim vardır? Biz yalnız O’na kulluk ederiz” (deyin). <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/145/138-ayet-tefsiri> (Erişim 8 Temmuz 2026) Sıbgatullah kavramında işaret edilen husus şudur ki; asıl kıymetli olan şey, Hakk’ın kulunun kalbine koyduğu iman, marifet, muhabbet gibi ilahi tecellilerdir. Kul kendi çabasıyla, riyazet ve mücahede ile bunları kazanmaya çalışır ancak asıl kalıcı olan Allah’ın kulunu kendi boyasıyla boyamasıdır. Bu şekilde olursa güzel ahlak insanın bir fıtratı haline gelir ve dolayısıyla kalıcı olur. Bkz.: Abdülkerîm b. Hevâzin b. Abdülmelik el-Kuşeyrî, *Letâifü’l-İşârât* (Beyrut/ Lübnan: Dârü’l-Kütübî’l-İlmiyye, 2007) 1/73.

⁸ Tenik, “Tasavvuf Sosyolojisine Giriş,” 290.

gündelik işlerinde, rızkını kazanırken ve sosyalleşirken de iç dünyasında sürekli Allah ile olan bağıni muhafaza etmeyi öğütler. Bu öğreti Nakşibendî-Hâcegân silsilesinin en önemli ilkelerinden (kelimât-ı kudsiyye) “halvet der-encümen” kavramıyla açıklanmaktadır.⁹ Zahiren halkın içinde olup bâtinen Allah ile beraber olmayı ifade eden halvet der-encümen¹⁰ ifadesi içtimâî hayatın huzuru ve düzeni için büyük önem taşımaktadır. Bu prensip Kur'an-ı Kerim'de, “Onlar ne ticaret ne de alışverişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır.”¹¹ âyetiyle kaynağını vahiyden almaktadır.¹² Bu öğreti Nakşibendî tarikatıyla şöhrat bulsa da esasen mana itibari ile kadim bir tarihi olup, erken dönem sûfileri tarafından da kabul görmüş bir anlayıştır.¹³ Sûfîlere göre insan, sosyal yaşamıyla bağıni kesmeden de Allah ile beraber olabilir.

Toplumla iç içe ve etkileşim halinde olan tasavvuf, insanı konu edinen sanat, spor, bilim, hukuk, ahlak gibi birçok alanda sorunlara çözümler üretirken, aynı zamanda toplum içinde mutlu, huzurlu insan modeli yetiştiren bir okul hüviyetindedir.¹⁴ Osmanlı döneminde tekke ve zaviyeler ile faaliyetler sürdüren tasavvuf, toplum içinde güçlü bir nüfuza sahip olmuştur. Bu doğrultuda İslami düşüncüyü toplumun her kanadında (kültürde, siyasette, edebiyatta, ticarete) şekillendirmede etkin rol oynamıştır.¹⁵ Kurulan tekkeler sadece bir ibadet mekânı olarak kalmamış, bir kervansaray, darüşşifa, mektep, kütüphane ve meşveret meclisi olarak birçok ihtiyaca hizmet

⁹ İmâm-ı Rabbânî, *Mektûbât*, çev. Kasım Yayla (İstanbul: Merve Yayınları, 2025), 1:415-416: Metin Noorata, “Halvet Der-Encümen”, *Teklif: 2 Aylık Düşünce Dergisi*, no. 24 (2026): 95.

¹⁰ Süleyman Uludağ, “Halvet der-encümen”, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2001), 156.

¹¹ en-Nûr 24/37.

¹² Noorata, “Halvet Der-Encümen,” 96.

¹³ Tolga Keskin, “Halvet Der-Encümen ve Melâmet Kavramlarının Fütüvvet ve Ahîlik Teşkilatlarında Ekonomik Zihniyet ve Uygulamalara Etkisi”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, no. 104 (2022): 3

¹⁴ Sağlık, “Tasavvufta İnsan ve Toplum İnşasına Sosyolojik Bir Bakış,” 84.

¹⁵ Sağlık, “Tasavvufta İnsan ve Toplum İnşasına Sosyolojik Bir Bakış,” 85.

etmiştir.¹⁶ İslam'ın yaygınlaşmasında etkin rol oynayan ilmiye ve askeriye ile birlikte tarikatlar da toplumun üç sacayağından birisi olmuştur.¹⁷

1925 yılında yürürlüğe giren Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması Kanunu sonrasında tasavvufî yapılardan bir kısmı tamamen varlığını yitirirken bazıları ise irşad faaliyetlerini gözlerden uzak sivil ve mahrem mekânlarda sürdürmeye çalışmışlardır. Halvetiyye tarikatının Cerrâhî, Uşşâkî ve Şâbâniyye kolları da yapısını korumayı başarmış ve faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiş tarikat yapılarındanndır.¹⁸ Bu bağlamda Şâbâniyye geleneğine mensup Kasım Yağcıoğlu, tasavvufun kadim öğretilerinden olan halvet der-encümen düsturunu kamusal alana taşımış; dönemin hukukî ve sosyal sınırlılıklarına rağmen İstanbul'un merkezinde Bereketzade Camii'ni işlevsel bir tekke olarak kullanarak zikir, sohbet ve irşad faaliyetlerini açık bir biçimde yürütmüştür. Halvetîlik geleneğine mensup olan Yağcıoğlu, halvet kavramını mekânsal bir soyutlanma olarak değil, toplumsal hayatla iç içe bir ortamda kalbî bir halvet olarak uygulamıştır. Bu çalışmanın temel gayesi, Kasım Yağcıoğlu'nun 1960'ların Türkiye'sinde Beyoğlu Bereketzade Camii'nde yürüttüğü irşad faaliyetlerini ve içtimâî hayattaki tasavvufî rolünü mercek altına almaktır.

Kasım Yağcıoğlu'nun irşad faaliyetlerini sürdürdüğü 1960-2025 yılları toplumsal ve kültürel kutuplaşmaların ve gerginliğin yoğun olarak yaşandığı bir zaman aralığı olarak değerlendirilmektedir. O bu dönemde her zamankinden daha fazla toplumun ihtiyaç duyduğu birleştirici, kuşatıcı ve onarıcı bir manevi rehber hüviyetini taşımıştır. Böyle bir atmosferde Yağcıoğlu zahiren toplumla iç içe, tüm sıkıntılı anlarda ve ihtiyaç duyulan zamanlarda toplumun yanındayken, bâtinen Hak ile irtibatını devamlı olarak koruyarak, insanlara

¹⁶ Hasan Kâmil Yılmaz, *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2017), 270-271.

¹⁷ Ömer Yılmaz, *Geçmişten Günümüze Tasavvuf ve Tarikatlar* (Ankara: Akçağ Yay., 2019), 340.

¹⁸ İskender Cüre, "Tekke ve Zaviyelerin Kapatılmasından Sonra Türkiye'de Tarikatlar: Cumhuriyet Döneminde Cerrahilik", 9. *Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi- Bildiriler Kitabı III* (2022), 109.

Urfalıoğlu, İgalcı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rolü

psikolojik ve sosyal anlamda bir rehber konumunda yer almıştır.¹⁹ Onun manevi eğitiminden geçmiş, rahlesine oturmuş şahısların aktarımı²⁰ Yağcıoğlu'nun tasavvuf anlayışının , inzivaya çekilerek toplumdan soyutlanan bir görüşün aksine hayatın tam kalbinde konumlanarak toplumu rehabilite eden dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

1. Kasım Yağcıoğlu'nun Hayatı

1936 senesinde²¹ Giresun'un Alucra ilçesinin Dellü köyünde dünyaya gelen Kasım Yağcıoğlu, ilk olarak babası Mehmet Efendi'nin (ö. 1976) öncülüğünde başlayan, Samsun'da Açıkbaş Ömer Efendi (ö. 1950) ile devam eden ilim yolculuğunu, İstanbul medreselerinde tamamlamıştır. İstanbul'a ilk geldiği günlerde Şehzadebaşı Camii'nde kendisini fark eden Gönenli Mehmet Efendi²² (ö. 1991), Yağcıoğlu'nu himayesine alarak yetiştirmiştir. Bu ilgi daha sonraki yıllarda binlerce talebe yetiştirecek olan Yağcıoğlu'nun içtimâî vizyonuna zemin hazırlamıştır.

Vatanî görevini tamamladıktan sonra memleketi Alucra'ya dönen Yağcıoğlu'nun tasavvufi şahsiyeti, Seyyid Mahmud Çağırğan Velî Hazretleri'nden (ö. 1518) aldığı üveysî bağ ve Halvetî büyüklerinden aldığı manevi eğitim ile şekillenmiştir.²³ Ancak o, bu manevi eğitim sürecinde inziva hayatı yaşamamış, Alucra, Boyluca, Malkara ve çeşitli köylerde fahri imamlık yaparak halkın nabzını tutan, sorunlarına çözümler üreten, rüyalarını tabir eden bir sosyal

¹⁹ Levent Uçkan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 10, 2026.

²⁰ Levent Uçkan, kişisel görüşme, Ocak 24, 2026; Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026; Ömer Elbeyli, yazara dönük WhatsApp mesajı, Aralık 28, 2025.

²¹ Mediha Akkaya, yazara dönük WhatsApp mesajı, Kasım 10, 2025.

²² Detaylı bilgi için bk: M. Fatih Çıtlak, *Nur Kandili Velî Gönenli Mehmed Efendi* (İstanbul: Sufi Kitap, 2013), 13-17.

²³ Keşaplı Aziz Hüseyin Efendi (ö. 1920)'nin halifesi olan Haydar Baba (ö. 1979)'dan Halvetî dersi almıştır. İcazetini ise, Haydar Baba'nın halifesi Mehmet Emin Güvener Efendi (ö. 1998)'den almıştır. Detaylı bilgi için bk: Mehmet Özturan, "Günümüz Halvetî-Şâbânî Postnişinlerinden Kasım Yağcıoğlu Hoca Efendi", *Şeyh Şa'bân-ı Velî'yi Anma ve Anlama I. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Velî Sempozyumu* (Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Yay., 2012), 2:335.

otorite konumuna gelmiştir. Kendisine atfedilen manevi haller çevresi tarafından tam olarak idrak edilemese de o ilmini, hizmetini ve maneviyatını topluma vakfetmiştir.

Yağcıoğlu'nun içtimâi yönündeki önemli işlevi, Tekirdağ ilinin Malkara ilçesinin Kozyörük köyündeki görevi sırasında görülür. O burada yalnızca cami görevlisi konumuyla kalmamış, Nasreddin Hoca tavrıyla, tatlı diliyle gönülleri fethetmiş, köy halkını organize ederek imece usulü bir Kur'an Kursu inşa edilmesini sağlamıştır.²⁴ Bu olay onun, gönülleri inşa etmede mahir olduğunu göstermektedir.

Malkara, Alucra ve görev yaptığı çeşitli yerlerdeki icraatları, topluma kazandırdıkları o dönemin İstanbul Müftülüğü'nün dikkatini çekmiş, 1970 yılında İstanbul/ Beyoğlu Arap Camii'ne ardından 1977'den emekliliğine kadar görev yapacağı Bereketzade Camii'ne atanmıştır.²⁵

9 Mart 2025'te dâr-ı bekâya irtihal eden Kasım Yağcıoğlu, Bereketzade Camii'ndeki görevinin ötesine geçerek, şu an sayısı kırk beş bini bulan öğrencilere burs veren,²⁶ halkın dertlerini dinleyen ve halvet der-encümen sırrını İstanbul'un kalbinde, insanların içinde yaşayan kâmil bir mürşit olarak hafızalara kazınmıştır.

2. Tasavvufî Terbiyede Ferdî Yön ve Bireysel Farklılıkların Terbiyesi

İnsanı kâinatın özü olarak gören tasavvufî terbiye, toplumsal dönüşümü ferdî arınma ve ahlâkî tekâmül şartına bağlar. İnsanın ruhu, elest bezminde²⁷ verdiği sözün hakikatine meyilliyken; nefsi ise

²⁴ Levent Uçkan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 10, 2026.

²⁵ Mediha Akkaya, yazara dönük WhatsApp mesajı, Kasım 10, 2025.

²⁶ Levent Uçkan, kişisel görüşme, 24 Ocak 2026.

²⁷ el-A'râf, 7/172: "Rabbin Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından-zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? "Elbette öyle! Tanıklık ederiz" dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, "Bizim bundan haberimiz yoktu" demeyesiniz." ayetinde geçen elest mîsâkı, tasavvuf düşüncesinde ilk vuslat anı olarak kabul edilmektedir. Nitekim işarî tefsirlerde, henüz kulların kalbinde masiva bir leke yokken, Allah'ın kullarına kendisini ve muhabbetini bildirmesi vurgulanır. Bu bağlamda elest bezminde verilen söz ve kalbe yerleşen bu ilahi aşk, kulların dünyadaki gurbetine vurgu yaparak, Allah'a duyulan ebedî özlemi ve muhabbet hasretini temsil etmektedir. Abdülmelik el-Kuşeyrî, *Letâîfü'l-İşârât*, 2/366-367.

Urfalıoğlu, İgalcı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rolü

beşerî zaafıların ve kötülüğün kuşatması altındadır. İşte bu iki kutup arasındaki denge arayışı, ferdî eğitimin asıl uygulama sahasıdır.²⁸ İslam'ın ruhi cenahıyla ilgilenen tasavvufî eğitim bu noktada bireyi kemale erdirerek aslında toplumun ıslahına hizmet etmektedir.²⁹ Din eğitimi, yalnızca normatif kurallar ve yasaklardan ibaret görüldüğünde, karakter inşasında beklenen kalıcı ve istenilen davranış değişikliğini sağlayamamaktadır. Şahsiyet inşası; imanın zihne, amelin bedene ve duygunun kalbe nüfuz ettiği bir bütünlük gerektirir. Dinin bu hissî boyutu ise ancak tasavvufî eğitim ile tamamlanmaktadır.³⁰

Tarihsel süreçte tekke ve zaviyeler aracılığı ile kurumsallaşarak Müslüman toplumları eğiten bu gelenek; sadece bir ibadethane değil³¹ eğitim, sanat, ekonomi, ticaret, sağlık, psikoloji, siyaset, bilim, sosyal yardımlaşma ve dayanışma ihtiyaçlarını karşılayan, çok yönlü yaşam merkezi olarak işlev görmüştür.³²

Mutasavvıflar, Hz. Peygamber'in eğitimci rolünü merkeze alarak, nebevî rehberlik ışığında ferdin ruhi ve ahlaki dönüşümünü sağlayacak özgün metotlar geliştirmişlerdir.³³ Bu eğitim modelinin günümüzdeki somut yansıması, Kasım Yağcıoğlu'nun irşad metodunda vücut bulmaktadır. Yağcıoğlu'nun eğitim yöntemlerinde her birey, kendine has özellikleri ve ruh dünyasıyla müstakil bir değerdir. Onun irşadındaki kişiye özel yaklaşımı, bizzat talebesinin³⁴

²⁸ Tenik, "Tasavvuf Sosyolojisine Giriş," 290.

²⁹ Emine Elif Çakmak İgalcı, "Manevî Eğitimde Kalbî Metot: Tasavvufî Eğitim", *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi* 2, no. 1 (2018): 52.

³⁰ Vahit Göktaş, "Tasavvufî Terbiyenin Günümüz Din Eğitim-Öğretimine Sunabileceği İmkânlar", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 52, no. 2 (2011): 144.

³¹ Kasım Kocaman, "Tasavvufî Eğitimde Kullanılan Özel Eğitim Yöntemleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13, no. 70 (Nisan 2020): 1169.

³² Göktaş, "Tasavvufî Terbiye'nin Günümüz Din Eğitim-Öğretimine Sunabileceği İmkânlar", 147-148.

³³ Abdulfettâh Ebû Gudde, Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları, çev. Enbiya Yıldırım (İstanbul: Otto Yay., 2017), 65-66. Ayrıca tasavvufî eğitimde kullanılan takrir, soru-cevap, tedric, yaşayarak öğrenme, gözlem metodu hakkında detaylı bilgi için bk: Şakir Gözütok, *Sûfî Pedagojisi* (İstanbul: Nesil Yayınları, 2012), 123.

³⁴ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

aktardığı şu çarpıcı ifadeyle özetlemek mümkündür: “Her dervişin sopası (terbiye yöntemi) ayrıdır; birine kullandığım değneği diğerine kullanmam.”³⁵ Bu ifade, tasavvufi terbiyedeki mizaca göre eğitim ilkesinin yaşayan bir örneğidir. Yağcıoğlu, talebelerinin fıtratlarını birer istidat olarak kabul eder ve her birine, kendi kapasitesi ve eğilimleri doğrultusunda farklı bir disiplin uygular. Onun eğitiminde amaç, tek tip bir insan yetiştirmek değil; her bireyi kendi öz madenine uygun şekilde işleyerek kemale erdirmek ve kendini gerçekleştirmesine kapı aralamaktır. Burada insan, toplum içinde şekerin suda erimesi gibi kimliğini yitirerek değil; kendi özünü, duygularını ve ihtiyaçlarını fark edip, toplumla çatışmayan ancak sahip olduğu potansiyelin farkında bir özne olarak gelişim gösterir.³⁶

Tasavvuf insanın ruhi cenahına talip olduğundan insanın modern çağda sık sık maruz kaldığı depresyon, evham, aşırı düşünme, takıntı gibi psikolojik buhranlarına da çözüm üretmektedir. Sözlü mülakatlardan elde ettiğimiz bilgilere göre³⁷ Yağcıoğlu bu durumu, zihnin lüzumsuz detaylarda boğulmasına, insanın kendine aşırı odaklanmasına ve derin düşüncelere dalmasına bağlar. Çözüm olarak sunduğu; “Başını serin tut, ayağını sıcak tut, kendine bir iş bul, düşünme derin”³⁸ düsturu zihni olumsuz düşüncelerden sıyrıp işe, aileye ve toplumsal hizmetlere yönlendiren pratik bir terbiye yöntemidir. Bu bağlamda Yağcıoğlu’nun talebesinin ruh halini manevi bir hekim edasıyla analiz ederek yeri geldiğinde bir ilahi ve musiki, yeri geldiğinde bir nükteyle o tikanıklığı açarak ruhsal kasveti dağıttığı ifade edilmektedir.³⁹ Bu yaklaşımıyla bireyi iç buhran hapisanesinden çıkarıp topluma faydalı, aktif bir birey haline getirmektedir.

3. Ferdî İstidatlara Göre Uygulama Sahası: Ferdîlikten İçtimâiliğe Geçiş

Kasım Yağcıoğlu’nun ferdî eğitimden maksadı, bireyi

³⁵ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

³⁶ Arslan, “Fıtrat Kavramı Çerçevesinde Eğitimde ‘İnsanın Neliği’ Sorusu”, 170.

³⁷ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

³⁸ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

³⁹ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

yalnızlaştırıp kendi iç dünyasına hapsedmek değil, bilakis bireyi donanımlı, dürüst, yaptığı işte özverili olarak topluma dâhil ederek sosyal itidalin temelini atmaktır. İstikamet kavramı üzerinde sıkça duran Yağcıoğlu, bunun sadece dini bir kavram olmadığını, karakterin omurgasını oluşturduğunu vurgular. Bu noktada talebelerine sebat ve kararlılık prensibini bir metaforla somutlaştırarak “Su kuşu gibi olma; onlar nerede bir su birikintisi görse oraya konar, sonra uçar gider.”⁴⁰ diyerek insanın bir işte kök salması gerektiği üzerinde durur. Kişinin önüne gelen işin aslında ondan istenilen iş olduğu bilinci ile mevcut durumun imkânlarını lütuf olarak görüp orada derinleşmeyi tavsiye etmektedir. Birey karakterindeki bu derinleşmeyle beraber sosyal hayatta güvenilir bir şahsiyet haline gelerek, toplumsal düzenin en sağlam yapı taşı oluşturmaktadır.

Kasım Yağcıoğlu'nun yalnızlığı sevmediği, halvet der-encümen bilinciyle yoğrulmuş bir hayat sürdüğü görülmektedir. Çamlıca'daki hanesinin giriş katını talebelerine ayırarak burayı günün geç saatlerine kadar dertlerin dinlenildiği ve çözümlerin üretildiği, hayatın pratiğine temas eden bir gönül merkezi haline getirmiştir. Tasavvufu sivil hayata taşıyan bir köprü mahiyetindeki irşad anlayışıyla Yağcıoğlu; bireyin sadece manevi dünyasını imar etmekle sınırlı kalmamış, aynı zamanda bireylerin sosyal yaşamlarında da bilfiil yanlarında olarak, onların eş, iş ve aş gibi meselelerinde elini taşı altına koyan, baba şefkatiyle varlığını gösteren bir rehber konumunda olmuştur.⁴¹

Yağcıoğlu'nun resmiyetten uzak, her an ulaşılabilir olması,⁴² talebelerinin aidiyet duygusunu artırmakta ve kuşatıcı bir aile büyüğü figürüyle kalplerde yer almasını sağlamaktadır. Böylece onun bu tutumu, bireyi işinde dürüst, evinde mutlu, komşusuna karşı anlayışlı kılarak toplumsal itidali inşa etmektedir. Talebesini sadece zikir halkasında gözetken değil, üniversite kürsüsünde,

⁴⁰ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

⁴¹ Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026.

⁴² Mehmet Özturan, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 26, 2026; Hüseyin Gürsoy, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 28, 2026.

ticarethanesinde ve aile yuvasında da takip eden bir rehberdir. Aynı zamanda dünyevi ilimlerde, sanatta, dil öğreniminde yetkinliğe ulaşmayı hedefleyerek kız-erkek ayrımı yapmadan akademik noktada ilerlenmesine teşvik etmiştir.⁴³ Talebelerinin fitrî yatkınlıklarını bir sarraf titizliğinde analiz eden Yağcıoğlu, sesi güzel olanı mûsiki cemiyetine, sanata yatkın olanı ilgili bölümün ustalarına emanet ederek, gençlerin donanımlı bireyler olarak yetişmesini istikbal için bir zaruret olarak görmüştür.⁴⁴ Böylece ferdî eğitimi şahsi bir dindarlıktan çıkararak, toplumun her kanadına nüfuz eden bir ahlak ve disiplin hareketine dönüştürme gayreti göstermiştir.

4. İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rol

Fıtrata⁴⁵ uygun düşünebilen, varlığın hakikatini kavrayarak kâinatı hikmetle okuyan irfan sahibi kimseler, ârif olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda tasavvuf ilmi, hayata irfan nazarıyla bakmak şeklinde tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle tasavvuf; her işin güzel yönünü görmek, eşyanın hikmetini kavramaya çalışmak, sâlih ameller işlemek ve neticede Allah ile olan bağı güçlü tutmaktır. Marifetullah'a⁴⁶ giden yol ise gönül ikliminden geçmektedir; zira Gazzâlî'nin (ö. 505/1111) de belirttiği üzere kalp, ilahi tecellilerin mahalli olup ancak Allah'ın tasarrufuyla sükûnete erer.⁴⁷ Bu tecelli mahalline taht kurmak, Yaratıcıya ulaştıran en kısa yol olarak kabul edilmektedir.⁴⁸ Bu yol Hz. Muhammed'in şu sözüyle övgüye mazhar olmuştur: "İnsanların en hayırlısı, diğer insanlara en faydalı olandır."⁴⁹ Dolayısıyla insanı tanımak ve ona hizmet etmek, Allah'ın

⁴³ Ömer Elbeyli, yazara dönük WhatsApp mesajı, Aralık 28, 2025.

⁴⁴ Ömer Elbeyli, yazara dönük WhatsApp mesajı, Aralık 28, 2025.

⁴⁵ Fıtrat: İnsanın doğuştan sahip olduğu özelliklerin, dış tesirlerden etkilenmemiş saf halidir. Hayati Hökelekli, "Fıtrat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c.13 (İstanbul: TDV Yay., 1996) 47-48.

⁴⁶ Marifetullah: Allah'ı manevi tecrübe ile bilmek ve tanımak. Süleyman Uludağ, "Mârifet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c.28 (Ankara: TDV Yay., 2003) 54.

⁴⁷ Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-Gazzâlî, *İhyâü Ulûmi'd-Dîn*, çev. Mustafa Çağrı (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2020), 3:1-2.

⁴⁸ Diyanet TV, "Tasavvufun Sosyal Öğretileri - Farklı Bakış 354. Bölüm", YouTube, (17 Kasım 2025), 00:08:10-00:12:27.

⁴⁹ Kudâî, *Müsnedü's-şihâb*, 1:365

tecellilerini müşahade etmekle eşdeğer görülmüştür.⁵⁰ Bu sebeple toplum içinde yaşamak ve halka hizmet etmek Allah'ı tanımak olarak addedilir.⁵¹

Tasavvuf, içtimâî hayatta kâmil insanlardan oluşmuş seçkin bir toplum yapısı kurmayı hedeflemektedir.⁵² İnsanın kemâle ermesi bireysel bir hedef olarak yeterli görülmez. Aksine insanın diğer insanlarla olan ilişkilerinde gösterdiği ahlak onun gerçek kemâlât düzeyinin asıl belirleyicisidir.⁵³ İçtimâî hayatta her canlıya saygı duymak ve mahlûkata ayırım gözetmeksizin şefkat nazarıyla bakmak, tasavvufun bireyden beklediği temel bir disiplindir.⁵⁴

İslam düşüncesine göre psiko-sosyal sorunların çözümü fıtrata uygun yaklaşımlarda gizlidir. Fitrî esaslara göre yaşamak sosyal bütünleşmeyi de kolaylaştıracağından, tasavvufun içtimâî pratikleri bu fitrî temeller üzerine bina edilmiştir.⁵⁵ İnsan, manevi bir dönüşümle fıtratına yöneldiğinde, sadece bireysel bir huzur kazanmanın ötesinde, toplumla barışık bir yaşam iradesi de kazanmış olur.

Tasavvufun dayanışmayı öğütleyen sosyal yaklaşımı, insanların birbirlerine karşı gösterdikleri edep, muhabbet, merhamet yolundan geçmektedir.⁵⁶ Farklı din, dil ve kültür unsurlarından oluşan toplumda herkesin birbirine saygı duyması, hoşgörülü olması toplumsal vahdeti oluşturmaktadır.⁵⁷ Bu farklı unsurlar arasında tasavvuf, bir köprü görevi görerek toplumu etkiler ve toplumsal

⁵⁰ Abdülkerim Kuşeyrî, *Kuşeyrî Risâlesi*, çev. Süleyman Uludağ (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2021), 306.

⁵¹ Halise Aslan, "Bireysel ve Toplumsal Alanda Tasavvufî Kişilik" (Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, 2018), 119.

⁵² Diyanet TV, "Tasavvufun Sosyal Öğretileri", 00:24:00–00:25:00.

⁵³ Öncel Demirdaş, "Sûfi Geleneğin Aileye Bakışı: Küçük Dergâh, Büyük Toplum", *Tasavvuf, Aile ve Toplum*, ed. Vahit Göktaş- Harun Alkan (Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2025), 46.

⁵⁴ Seyyar, *Tasavvufî Sosyal Hizmet*, 52.

⁵⁵ Seyyar, *Tasavvufî Sosyal Hizmet*, 60.

⁵⁶ Göktaş ve Alkan, *Tasavvuf, Aile ve Toplum*, 47.

⁵⁷ Nihat Demirkol, "Toplumsal Vahdetin İnşasında Tasavvufî Düşüncenin Rolü", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 34 (Ekim 2023): 296.

bağları güçlendirir. ⁵⁸ Toplumsal vahdet, bir ihtiyaçtan çok, zorunluluk olarak görülmektedir. ⁵⁹ Vahyin ilk müdahalelerinin doğrudan ibadetlerden ziyade ahlaki dönüşüme yönelik olması, bu önceliği teyit etmektedir. Hülâsa, toplumsal birliğin tesisi, pratik hayatta ahlak kurallarının tavizsiz uygulanmasına bağlıdır. İslam'ın bu derinlikli ahlak boyutuna ise tarihsel süreçte tasavvuf ilmi talip olmuştur.⁶⁰ Ayrıca içtimâî hayatta bireyin karşılaştığı sorunlarla baş etmenin zorluğu karşısında kalıcı çözümler üretmek amacıyla mürşitler, müritleriyle çoğu zaman bir ekip çalışması ruhuyla manevi iyileştirmeyi sağlamışlardır.⁶¹

Çalışmamızın ana konusunu teşkil eden Kasım Yağcıoğlu, aldığı irfan temelli manevi eğitimi, modern dünya insanının gönlüne nakşeden, aksiyoner bir mürşid-i kâmilidir. O bireyin zor zamanlarında ve modern dünyanın savurucu etkileri karşısında istikamette kalabilmek için Kur'an ve sünneti daima yegâne rehber olarak göstermektedir.⁶²

Yağcıoğlu görev yaptığı yerlerde halkın kalbine, iman ve ihlas tohumlarını ekerken insanların istidatlarını titizlikle gözetmiştir. Tek düze bir vaaz üslubu yerine, nükte ve fıkralarla bezenmiş bir anlatımı benimseyerek gönüllere nüfuz etmeyi hedeflemiştir. Toplum içindeki kusurları teşhir etmek yerine genel ifadeler kullanmış ve mesajın birey tarafından bizzat keşfedilmesini sağlamıştır.⁶³ İrfan nazarıyla gerçekleştirdiği sohbetlerde, her dinleyen kendi derdine bir derman, her arayan kendi sorusuna bir cevap bulmuştur. Onun hâl diline dayalı yaşantısı, teorik anlatımlardan çok daha etkili bir tebliğ zemini oluşturmuştur. İrfan nazarıyla bireye yaklaşması sayesinde bireyin içsel dönüşümünde etkin bir rol oynamıştır.⁶⁴

⁵⁸ Demirkol, "Toplumsal Vahdetin İnşasında Tasavvufi Düşüncenin Rolü", 300.

⁵⁹ Nihat Demirkol, "Kur'an'a Göre Vahdet Olgusunun Kavramsal Çerçevesi ve Temelleri" (Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2022), 113.

⁶⁰ Demirkol, "Kur'an'a Göre Vahdet Olgusunun Kavramsal Çerçevesi...", 127.

⁶¹ Seyyar, Tasavvufi Sosyal Hizmet, 64.

⁶² Hüseyin Gürsoy, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 28, 2026.

⁶³ Hüseyin Gürsoy, yazara dönük WhatsApp mesajı, Mart 28, 2026.

⁶⁴ Abdurrezzak Tek, yazar dönük WhatsApp mesajı, Mart 28, 2026.

Urfalıoğlu, İgalcı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rolü

Toplumsal dönüşümün temel taşının birey olduğu bilinciyle irşad faaliyetlerini yürüten Yağcıoğlu; bireysel eğitim temelli yaklaşımıyla aslında toplumun ahlaki derinlik kazanmasına ve ortak bir nizamın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Sohbet meclislerinin yoğun bir katılım ve yüksek bir coşkuyla devam etmesi, muhatapları bu halkalara çeken pedagojik unsurların zenginliğinden kaynaklanmaktadır. Yediden yetmişe her kesime hitap edebilen Yağcıoğlu; nükteyi hikmetle birleştiren, dinleyiciyi tebessüm ettirirken düşündüren ve vermek istediği mesajı kalplere zarıfçe nakşeden bir gönül mimarı portresi çizmektedir.

Topluma kazandırmak istediği değerleri aktarmadaki ustalığı, yöntemsel açıdan dikkat çekmektedir. Yakınlarıyla yaptığımız mülakatlar neticesinde Kasım Yağcıoğlu'nun, sohbetlerini itikadî bir risale hüviyeti taşıyan ilahi beyitleriyle kuvvetlendirdiği aktarılmaktadır. Bu durum, dinleyiciyi zihinsel bir veri yoğunluğundan çekip alarak, aklın kabul ettiği hakikatleri ruhun gıdasına dönüştüren psikolojik ve pedagojik bir harekettir. Sohbetlerinde kullandığı ilahi beyitlerinden bazıları şunlardır:

“Hak şerleri hayr eyler / Zannetme ki gayr eyler / Ârif anı seyr eyler / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler”⁶⁵

“Zikri Hakk'a başlandı/ İsm-i Celâl hızlandı / Arş-ı A'lâ sallandı / Allah Allah dedikçe...” (Anonim)

“Gelin tövbe edelim biz / Yalvar kul Allah'a yalvar / Gözyaşıyla dolalım biz / Yalvar kul Allah'a yalvar.” (Anonim)

Seçilen bu ilahi sözleri, sohbetin özünü özetleyen manevi bir veciz bir özet niteliğindedir. Yağcıoğlu, sohbet boyunca aktardığı bilgi yükünü ilahilerin coşkusuyla harmanlayarak, muhatabın bu hakikatlerle manevi yükselişe geçmesini sağlamıştır. Tercih edilen bu metinler; sosyal hayattaki bireyin sürekli sorgulama, yargılama ve kibirlenme zincirlerinden kurtulmasını, olayları hikmet nazarıyla seyretme ve tam bir tevekkül halini hayata yansıtmayı amaçlamaktadır.

Tasavvuf ilmi, bireyin ahlâkî ve manevi yönüne talip bir

⁶⁵ Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri, *Mârifetnâme*, çev. Faruk Meyan (İstanbul: Bedir Yayınevi, 1999), 761.

disiplindir. Bireyin iç alemini, yaşadığı çağın buhranlarına karşı nefsi tezkiye ve kalbi tasfiye ile güçlü, donanımlı hâle getirmeyi amaçlayarak salike sükuna ermiş ve mutmain olmuş bir kalp vadeder. Bir nevi manevi şifalanma sağlayan bu disiplin bireyi iç buhran hapisanesinden çekip çıkarmaktadır. Ancak bu süreçte sâlik muhakkak bir rehber ihtiyacı duymaktadır. Zira yol uzun ve meşakkatlidir. Sâlik, bu yolda karşılaşacağı zorluklar ve imtihanlardan bir rehber sayesinde zarar görmeden çıkabilecektir. Yol gösteren, ikaz eden, motive eden, ümit veren mürşid, bu yol için ilk şarttır denilebilir. Bu bağlamda çalışmamızın öznesi olan Kasım Yağcıoğlu, talebelerinin yaşadığı sıkıntıları ve tikanlıkları manevi bir hekim edasıyla analiz ederek haftalık periyotlarla düzenlediği cehrî zikri psikolojik bir arınma ve yeniden motive olma olarak tatbik ettirmektedir. Kendisinin deyişiyle, “Evladım sizin bir hafta boyunca ayranınız köpürüyor biz burada ayranın köpüğünü alıyoruz.” ifadesi yeniden deşarj olmayı ifade etmektedir.

Kasım Yağcıoğlu’nun içtimâî hayattaki tasavvufî rolü, dünyadan el etek çekerek bir inziva hayatı yaşamayı öğütleyen bir portre olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bilakis toplumu dönüştüren, motive eden, mizaç ve fıtrat farklılarına göre irşad faaliyetlerini sürdüren dinamik bir kimlikle toplumda yer almaktadır. Halk içinde Hakk ile beraber olma düsturunu hayatın merkezine konumlandırarak, insanları toplumdan soyutlamak yerine, onların sosyal, psikolojik, ekonomik sorunlarına çözüm üreten manevi bir rehber olarak ön plana çıkmıştır. Yağcıoğlu’nun toplumsal hayattaki duruşunda tasavvufî rolünü dört başlık altında daha detaylı anlatmaya çalışacağız.

4.1. Kasım Yağcıoğlu’nun Hizmet Anlayışı

İslam dininin ahlak cenahını temsil eden tasavvuf ilmi, özünde Allah aşkıyla mutmain olmuş bir kalp ve ihlasla icra edilen ameller bütününden ibarettir. İhlasla yapılan amellerin nişanesi ise hizmettir. “Hizmet eden, himmet bulur” düsturunca insanı ulvî kazanımlara ve mertebelere çıkaracak basamak hizmet basamağıdır.⁶⁶ Bu bağlamda hizmet, sadece fiziksel bir yardım değil, müridin nefsinin tezkiye

⁶⁶ Osman Nûri Topbaş, *Mânevi Zirvelerin Ulvî Basamağı Hizmet* (İstanbul: Erkam Yayınları, 2015), 14.

ederek kibrinden arınmasını sağlayan bir terbiye metodudur. Kişiyi kibrinden arındıran bu nefsanî terbiye süreci, İslam tarihindeki ilk ve en köklü modelini Ashab-ı Suffa'da bulmuştur. Kendilerini ilme ve ibadete adanmış bu topluluk, sadece bireysel arınmayı değil, toplumsal dayanışmayı ilimle temellendirmişlerdir. Aynı zamanda öğrencilerin barındığı ve ilim öğrendiği bir yuva vazifesi görmüştür.⁶⁷ Suffe ile temelleri atılan bu özverili hizmet kültürü, zamanla bireysel bir gayretin ötesine geçerek İslam medeniyetinin zirve noktası olan vakıf müesseseleriyle kurumsallaşmıştır. Buna göre durumu uygun olanların doğru yönlendirildiği, durumu el vermeyenlerin ise titizlikle gözetildiği bu anlayışla topluma hizmet, karşılıksız ve kesintisiz yapılan bir sigortalama ve sadaka-yı câriye olarak görülmüştür.⁶⁸

Kasım Yağcıoğlu'nun hizmet anlayışı, tasavvufî değerlerin modern toplum bağlamında yeniden yorumlanması ve sosyal hizmet/pratik faaliyet alanlarına taşınması açısından dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. 1977 yılında Bereketzade Camii'nde başlayan bu süreç aslında tasavvufî ihyanın somut bir tezahürüdür. Yağcıoğlu, Bereketzade'de göreve başladığı esnada harabe durumda olan bu yapıyı sadece fiziki anlamda imar etmekle kalmamış; orayı ilmin ve sosyal dayanışmanın merkezi haline getirerek manevî bir inşa süreci başlatmıştır. Onun eğitim odaklı hizmet anlayışının temelinde "Bir kişinin ihyası, bir neslin ihyası"⁶⁹ düsturu yatmaktadır. Kalacak yeri olmayan bir öğrenciyle başlayan bu kurumsallaşma süreci, zamanla binlerce öğrenciye burs veren geniş kapsamlı bir hizmete evrilmiştir.⁷⁰ Yağcıoğlu'na göre bu niceliksel büyüme, nitelikten niceliğe doğru kendiliğinden gelişen organik bir süreçtir. Dolayısıyla o, tasavvuf düşüncesindeki bereket ve ihlas kavramlarının toplumsal düzlemdeki

⁶⁷ Mustafa Baktır, "Suffe", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 37 (İstanbul: TDV Yay., 2009), 469.

⁶⁸ Hasan Kâmil Yılmaz, "Vakıf Medeniyeti", Hasan Kâmil Yılmaz Kişisel Web Sitesi, (Erişim 30 Mart 2026), <https://hasankamilyilmaz.com/vakif-medeniyeti.html>

⁶⁹ Kasım Yağcıoğlu, "Eğitim Hizmeti Bir Gönül İşidir", *Feyz Dergisi*, no. 265 (Temmuz 2013): 14.

⁷⁰ Yağcıoğlu, "Eğitim Hizmeti Bir Gönül İşidir", 15.

karşılığı olarak Bereketzade'yi görmektedir. Söz konusu dönemde desteklenen bireylerin günümüzde öğretmen, müftü, vali, mühendis olarak topluma hizmet vermesi, Yağcıoğlu'nun insan-ı kâmil yetiştirme hedefinin sosyal hayattaki somut tezahürleri olarak değerlendirilebilir.

Yağcıoğlu'nun Bereketzade'de başlattığı bu eğitim ve burs seferberliği yalnızca bir sosyal yardımlaşma faaliyeti olmanın ötesinde, tasavvufun insana hizmet amacına dayanan derin bir anlayış içermektedir. Kasım Yağcıoğlu mensup olduğu Halvetî silsilesinin yanı sıra, dönemin önemli Nakşibendî-Hâlidî şeyhlerinden Mehmet Zahit Kotku (ö. 1980) ile de yakın bir kalbî bağ kurmuş ve hizmeti kendisinden manevi bir miras ve sadakat borcu olarak almış ve benimsemiştir. Onun bu süreçteki en büyük motivasyon kaynağı Gönenli Mehmet Efendi'nin binlerce öğrenciye ulaşmadaki hizmet sancağını devralmasıdır. Burs hizmetini yalnızca bir ekonomik yardımlaşma olarak görmeyen Yağcıoğlu, her bir bursun aslında öğrenciyle olan bir iletişim kaynağı olduğunu savunmaktadır. Memleketinden İstanbul'a gelen öğrenciye, yalnız olmadığını, bir ihtiyacı olduğunda kendisine uzanan ellerin olduğunu göstermenin somut bir karşılığı olduğunu ifade etmektedir.⁷¹ Yağcıoğlu'nun bu hizmet anlayışından beklentisi maddi bir menfaat değil, manevi bir kâr anlayışıdır. Onun; "Siz benim vefat ettiğimi duyunca 100 bin kişi birer tane Fatıha okusa kurtardık paçayı"⁷² şeklindeki ifadeleri, tasavvuftaki hizmet anlayışının ihlasla bütünleşmiş bir tezahürüdür.

Kasım Yağcıoğlu'nun Bereketzade'yi harabe bir mekân olmaktan kurtararak manevi bir ilim yuvasına dönüştürmesi, imar ve ihya gayretini göstermektedir. Onun bu tecrübesi, maddî imkânsızlıkları ilme engel görmeyen, dünyevî her türlü hizmeti manevi bir sermaye olarak gören derin bir anlayışın tezahürüdür.

4.2. Fütüvvet ve Melâmet Ahlâkı

Bir kimse, başkalarının hak ve menfaatlerini, kendi hak ve menfaatlerinden önce ve üstün tutması fütüvvet olarak

⁷¹ Levent Uçkan, yazara dönük sesli arama, Ocak 10, 2026.

⁷² Yağcıoğlu, "Eğitim Hizmeti Bir Gönül İşidir", 14-15.

isimlendirilir.⁷³ Mutasavvıflar, fütüvvetin özünü fedakârlığa temeline dayandırmaktadırlar. Bir başka ifadeyle bu kavram kişinin toplumu her anlamda kendine tercih etmesi şeklinde de izah edilmiştir.⁷⁴ Bir Peygamber ahlâkı olan bu meziyet, Hz. Peygamber'in hem şahsi yaşantısında hem de dualarında görülmektedir. Nitekim mahşer günü herkesin kendi derdine düştüğü o dehşetli anda bile "Ümmetim, ümmetim!"⁷⁵ diyerek ümmetini kendine tercih eden bir Peygamber'in varlığı bu ahlâkın en somut örneğidir.

Kasım Yağcıoğlu'nun içtimâî hayatında yön veren fütüvvet ahlâkı Bereketzade Camii'ndeki uygulamalarında açıkça görülmektedir. Camiyi adeta bir dergâh işlevinde kullanan Yağcıoğlu, cami çevresinde halk için güvenlik tehdidi oluşturan alkol ve tiner bağımlısı gençleri, ötekileştirmek yerine, onlara harçlık, yemek ikramı, hoş kelâm ve güler yüz göstererek kucaklamıştır.⁷⁶ Bu mücadelesinde çevre esnafının ve halkın kınayıcı eleştirilerine kulak asmayarak sergilediği tavır, melâmî meşrep bir duruşun tezahürüdür. O toplum içindeki kişisel imajını kaybetme kaygısı gütmeyen, mücadelesine devam etmiştir.

Yağcıoğlu, Bereketzade'yi bir manevi bir tamirhaneye benzeterek, her model insanın ıslah olmak için geldiğini ve hepsinde Allah'ın farklı bir tecellisinin ve güzelliğinin ön plana çıktığını ifade ederek, meclis içinde kucaklayıcı ve kuşatıcı yaklaşım sergilemiştir.⁷⁷ Onun icra ettiği bu meclislerde, misafir olarak katılan hocalara öncelikle söz hakkı tanıdığı ve hiçbir zaman ön plana çıkma gibi bir gayretinin olmadığı aktarılmaktadır.⁷⁸ Zikir ve sohbet meclislerinin siyasi açıdan izin verilmediği dönemlerde ise, zikir öncesinde keman ve def gibi enstrüman aletlerinin girizgahı ile zikre bir kamuflaj işlevi görmesini sağladığı aktarılmaktadır.⁷⁹ Böylece cami içinde sanki ilahi söyleniyor ya da müzik dersi veriliyor gibi bir algı oluşturulmaktaydı.

⁷³ Uludağ, "Fütüvvet", 13/259.

⁷⁴ Cürçânî, *Kitâbü't-Ta'rîfât*, çev. Arif Erkan, 170.

⁷⁵ Müslim, "İmân", 84 (No. 321).

⁷⁶ Mediha Akkaya, yazara dönük sesli mesaj, Kasım 10, 2026.

⁷⁷ Mehmet Özturan, yazara dönük sesli mesaj, Mart 26, 2026.

⁷⁸ İskender Cüre, yazara dönük sesli mesaj, Haziran 16, 2026.

⁷⁹ Levent Uçkan, kişisel görüşme, Ocak 22, 2026.

Ancak bu uygulama, sesi duyan çevre esnaf için kınamalara sebebiyet vermiştir Buna rağmen bu eleştirileri kulak ardı eden Yağcıoğlu, cesareti, samimiyeti ve iradesi ile doğru bildiğini uygulamaktan geri durmadığı görülmektedir.

Sonuç

Tasavvuf eğitimiyle birlikte ele aldığımız manevi eğitim, aslında insanın fitratına uygun şekilde yetiştirilmesini hedefler. Bu eğitim süreci sayesinde birey; kendini tanıma, hayatın gayesini anlama ve toplum içindeki sorumluluklarını fark etme gibi önemli kazanımları hayatına dâhil eder. Çalışmamızda incelediğimiz Kasım Yağcıoğlu'nun hayatı ve Bereketzade Camii'nde imamlık tecrübesi, tasavvufun sadece ferdî bir eğitimle sınırlı olmadığını, bizzat toplumsal hayatın içinde var olan bir eğitim metodu olduğunu göstermiştir.

Kasım Yağcıoğlu, içtimâî düzeni sağlamanın yolunun bireyi arındırmaktan geçtiğini savunarak ferdî eğitim üzerine bir hayli mesai harcamıştır. Bireyi istidatlarına göre yönlendirip, törpülenmesi gereken yönlerini bireysel metotlarla itidale kavuşturarak, toplum hayatına hazırlamıştır. İtidalli bir karakter istikamet üzere daha sağlam bir ahlak meydana getirmekte ve toplumsal vahdet noktasında kilit noktayı oluşturmaktadır.

Her eğitim modelinde olduğu gibi, Kasım Yağcıoğlu'nun uyguladığı tasavvufi eğitimin de gerçekleştirmek istediği belirli amaçları vardır. Bu amaçlar doğrultusunda kullanılan yöntemler, Kur'an ve Sünnet temelli olup insanların kişisel özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Özellikle Bereketzade'de başlayan ve binlerce öğrenciye ulaşan burs hizmetleri; eğitimin sadece okul sıralarında bitmediğini, talebenin maddi ve manevi her türlü ihtiyacıyla ilgilenmenin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Kasım Yağcıoğlu'nun tasavvuf anlayışı, sadece tekke ve dergâhla sınırlı olmayıp, gönüllerde ve toplumda varlığını göstermektedir. Çalışmamızda görüldüğü üzere onun içtimâî hayattaki rolü; bireyi modern çağın getirdiği ruhsal bunalımlardan çekip alan manevi bir hekim ve toplumsal vahdeti hizmet temelinde kurumsallaştıran bir önder olarak vücut bulmaktadır. Yağcıoğlu'nun rehberliğinde şekillenen bu modelde ferdî planda her bireyin fitratına uygun,

Urfalıoğlu, İgalçı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rolü

mizaca özel bir terbiye yöntemi izlenerek kişinin sosyal bir özne olarak kemale ermesi sağlanmıştır. "Başını serin, ayağını sıcak tut" gibi pratik düsturlarla dervişini ruhsal girdaptan çıkarıp hayatın içine, üretkenliğe sevk etmiştir. İçtimâî planda ise Bereketzade Camii örneğinde görülen hizmet anlayışı, tasavvufu bir "yardımlaşma ve eğitim vakfına" dönüştürmüştür. Sayısı on binleri bulan öğrenci bursları ve yetişen nitelikli insan kaynağı, tasavvufun sadece bir zikir halkasından ibaret olmadığını; bilakis eğitimden bürokrasiye, ticaretten sanata kadar hayatın her alanında ahlaklı ve dürüst fertler yetiştiren bir ekol olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak Kasım Yağcıoğlu; halvet der-encümen anlayışını, yaşadığı dönemin karmaşık sosyal yapısında başarıyla uygulamıştır. Onun mirası, dindarlığı kamusal alandan veya modern hayattan soyutlamadan; bizzat çarşıda, okulda ve ailede her an Allah ile beraber olma sırrını yaşatmak olmuştur. Bu çalışma, Yağcıoğlu'nun şahsında somutlaşan bu örneğin, günümüz toplumsal yozlaşmasına ve bireysel yabancılaşmasına karşı manevi ve sosyal bir reçete sunabileceğini ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Aslan, Halise. "Bireysel ve Toplumsal Alanda Tasavvufî Kişilik". Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, 2018.
- Aydın, Mehmet S. "İnsân-ı Kâmil". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22: 330-331. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Baktır, Mustafa. "Suffe". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 37: 469-470. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Cüre, İskender. "Tekke ve Zaviyelerin Kapatılmasından Sonra Türkiye'de Tarikatlar: Cumhuriyet Döneminde Cerrahilik". 9. *Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı III*. Ankara: İlmi Etüdler Derneği (İLEM) Yayınları, 2021, s. 103-122.
- Cürcânî, Seyyid Şerîf. *Ta'rîfât: Arapça-Türkçe Terimler Sözlüğü*. çev. Arif Erkan. İstanbul: Bahar Yayınları, 1997.
- Çakmak İgalçı, Emine Elif. "Eğitim ve Sosyolojiye Tasavvufî Bakış (Niteliksel Bir Analiz)". *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi (TOBİDER)* 7, no. 3 (2023): 315-330.
- Çakmak İgalçı, Emine Elif. "Manevî Eğitimde Kalbî Metot: Tasavvufî Eğitim". *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi* 2, no.

- 1 (2018): 45-60.
- Çıtlak, M. Fatih. Nur Kandili Velî Gönenli Mehmed Efendi. İstanbul: Sufi Kitap, 2013.
- Demirdağ, Öncel. "Sûfi Geleneğin Aileye Bakışı: Küçük Dergâh, Büyük Toplum". *Tasavvuf, Aile ve Toplum* içinde, ed. Vahit Göktaş ve Harun Alkan, 43-55. Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2025.
- Demirkol, Nihat. "Kur'an'a Göre Vahdet Olgusunun Kavramsal Çerçevesi ve Temelleri". Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2022.
- Demirkol, Nihat. "Toplumsal Vahdetin İnşasında Tasavvufi Düşüncenin Rolü". *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 34 (Ekim 2023): 285-305.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. "Kur'ân Yolu". Erişim: 10 Haziran 2026. <https://kuran.diyanet.gov.tr>.
- Diyanet TV. "Tasavvufun Sosyal Öğretileri-Farklı Bakış 354. Bölüm". YouTube, 17 Kasım 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=s57wqioPTQc>.
- Ebû Gudde, Abdulfettâh. *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları*. çev. Enbiya Yıldırım. İstanbul: Otto Yayınları, 2017.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı. *Mârifetnâme*. çev. Faruk Meyan. İstanbul: Bedir Yayınevi, 1999.
- Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed el-. *İhyâü Ulûmi'd-Dîn*. çev. Mustafa Çağrıncı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2020.
- Göktaş, Vahit. "Tasavvufi Terbiyenin Günümüz Din Eğitim-Öğretimine Sunabileceği İmkânlar". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 52, no. 2 (2011): 135-155.
- Gözütok, Şakir. *Sûfî Pedagojisi*. İstanbul: Nesil Yayınları, 2012.
- Hökelekli, Hayati. "Fıtrat". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13: 47-48. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- İmâm-ı Rabbânî. *Mektûbât*. çev. Kasım Yayla. İstanbul: Merve Yayınları, 2025.
- Keskin, Tolga. "Halvet Der-Encümen ve Melâmet Kavramlarının Fütüvvet ve Ahîlik Teşkilatlarında Ekonomik Zihniyet ve Uygulamalara Etkisi". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, no. 104 (2022): 345-368.
- Kocaman, Kasım. "Tasavvufi Eğitimde Kullanılan Özel Eğitim Yöntemleri". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13, no. 70

Urfalıoğlu, İgalçı, Kasım Yağcıoğlu'nun İçtimâî Hayattaki Tasavvufî Rolü

(Nisan 2020): 1160-1175.

Kudâî, Ebû Abdullah Muhammed b. Selâme. *Müsnedü's-şihâb*. ed. Hamdi Abdülmecid el-Selefî. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1986.

Kuşeyrî, Abdülkerim. *Kuşeyrî Risâlesi*. çev. Süleyman Uludağ. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2021.

Kuşeyrî, Ebû'l-Kasım Abdülkerîm b. Hevâzin. *Letâ'ifü'l-işârât*. thk. Ahmed Ferîd el-Mezîdî. 3 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2000.

Müslim, Ebû'l-Hüseyn en-Nisâbûrî. "Sahîh". *el-Kütübü's-Sitte* (Mevsûatü'l-Hadîsi's-Şerîf içerisinde). thk. Sâlih b. Abdülazîz. 673-1202. Riyad: Dâru's-Selâm, 2000.

Noorata, Metin. "Halvet Der-Encümen". *Teklif: 2 Aylık Düşünce Dergisi*, no. 24 (2026): 90-105.

Özturan, Mehmet. "Günümüz Halvetî-Şâbânî Postnişinlerinden Kasım Yağcıoğlu Hoca Efendi". *Şeyh Şa'bân-ı Velî'yi Anma ve Anlama* (I. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Velî Sempozyumu) içinde, 2: 333-344. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Yayınları, 2012.

Sağlık, Sema. "Tasavvufta İnsan ve Toplum İnşasına Sosyolojik Bir Bakış: Şeyh Şerafettin Dağıstanî Hazretleri". *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, no. 15 (2023): 75-98.

Seyyar, Ali. *Tasavvufî Sosyal Hizmet*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015.

Tenik, Ali. "Tasavvuf Sosyolojisine Giriş: Sûfî ve Sosyal Hayat". *Prof. Dr. Ethem Cebecioğlu'na Armağan* içinde, ed. Mustafa Aşkar ve Mehmet Yıldız, 275-300. Ankara: İlâhiyat Yayınları, 2023.

Topbaş, Osman Nûri. *Mânevî Zirvelerin Ulvî Basamağı Hizmet*. İstanbul: Erkam Yayınları, 2015.

Uludağ, Süleyman. "Fütüvvet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13: 259-261. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1996.

Uludağ, Süleyman. "Halvet der-encümen". *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2001.

Uludağ, Süleyman. "Mârifet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28: 54-56. Ankara: TDV Yayınları, 2003.

Yağcıoğlu, Kasım. "Eğitim Hizmeti Bir Gönül İşidir". *Feyz Dergisi*, no. 265 (Temmuz 2013): 13-15.

Yılmaz, Hasan Kâmil. *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2017.

Urfalıoğlu, İgalçı, The Sufi Role of Kasım Yağcıoğlu in Social Life

Yılmaz, Hasan Kâmil. "Vakıf Medeniyeti". Erişim: 30 Mart 2026.
<https://hasankamilyilmaz.com/vakif-medeniyeti.html>